

DIMS JAARBERICHT 2009

Verboden of niet, mensen gebruiken drugs. Het gebruik van drugs brengt gezondheidsrisico's met zich mee. In 1992 is het Drugs Informatie en Monitoring Systeem (DIMS) opgericht. DIMS heeft twee taken: monitoring en surveillance. Monitoring om te weten wat er op de markt van illegale uitgaansdrugs wordt aangeboden en surveillance om gevaren voor de volksgezondheid al in een vroeg stadium te signaleren.

DIMS voert deze taken uit door drugs afkomstig van gebruikers te analyseren op samenstelling. Na analyse in een laboratorium krijgt de gebruiker informatie over de samenstelling en de mogelijke risico's. In ruil daarvoor geeft deze informatie over het gebruik van de drug. Als stoffen worden aangetroffen met een direct gevaar voor de volksgezondheid, worden regionale of landelijke waarschuwingsacties opgezet. DIMS start een landelijke waarschuwingscampagne (Red Alert) wanneer stoffen worden gevonden met een acuut risico voor de volksgezondheid. Hierbij wordt een procedure gevolgd die is opgesteld in samenwerking met het ministerie van VWS, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de deelnemende instellingen.

DIMS is een netwerk van instellingen voor verslavingszorg, verspreid over heel Nederland. De medewerkers van de aangesloten instellingen staan door het testen wekelijks in contact met gebruikers. Op deze wijze vindt op een snelle, effectieve manier informatie-uitwisseling over nieuwe drugs plaats. DIMS is daardoor meestal als eerste op de hoogte van nieuwe pillen, nieuwe drugs en nieuwe vormen van gebruik.

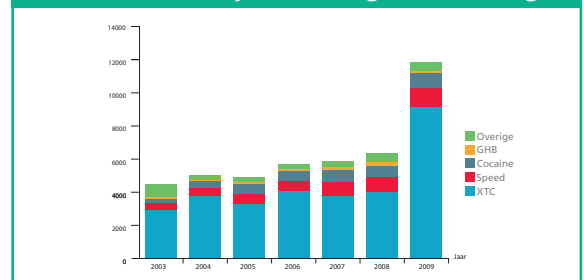
Dit jaarbericht geeft een beeld van de belangrijkste ontwikkelingen in 2009 voor de meest gebruikte drugs in Nederland.

Drugsmarkten

Record aantal onderzochte drugsmonsters

In 2009 werd een record aantal drugsmonsters bij de testcentra in Nederland aangeleverd door (potentiële) gebruikers. In totaal ging het om 11.863 drugsmonsters. De enorme groei werd vooral veroorzaakt door de instabiele XTC-markt afgelopen jaar. Het aantal aangeleverde XTC-pillen en poeders steeg van 4 duizend in 2008 naar ruim 9 duizend in 2009.

Aandeel van de bij DIMS aangeleverde drugs

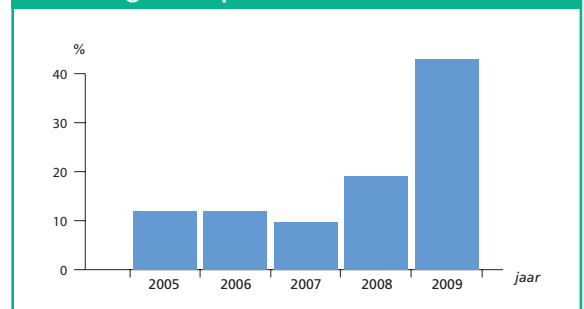

XTC

- Als gevolg van de geïntensiverde internationale aanpak van de grondstoffen voor MDMA, de werkzame stof in XTC, ontstond er eind 2008 een schaarste aan XTC. Deze schaarste zette zich voort in 2009. Voorheen schommelde het percentage XTC-pillen dat geen MDMA bevatte jarenlang rond de 10%. In 2009 constateerde het DIMS een zeer forse stijging naar 42%.
- Het deel van de pillen met MDMA bleek ook een stuk minder sterk te zijn. Gemiddeld bevatten de pillen in 2009 66 mg MDMA. Dit gemiddelde lag in voorgaande jaren rond de 80 mg MDMA per pil.
- De meest gebruikte vervanger voor MDMA in XTC-pillen was mCPP. mCPP verhoogt net als MDMA de afgifte van serotonine in de hersen-

Percentage XTC-pillen zonder MDMA

nen, maar werkt niet oppeppend. Het geeft ook veel vaker vervelende bijwerkingen zoals misselijkheid, duizeligheid en paniekaanvallen. Uit de analyses door DIMS blijkt dat er vaak medicijnen als metaclopramide en domperidon worden toegevoegd, die bedoeld zijn om de misselijkheid tegen te gaan.

- Een andere vervanger voor MDMA was 4-methylmethcathinon (mefedrone). DIMS trof deze nieuwe designerdrug in de loop van 2009 steeds vaker aan in pillen verkocht als XTC. Het ging hierbij om een tijdelijk fenomeen. Eind 2009 bevatte nog maar een klein deel van de XTC-pillen mefedrone.

Gevolgen vervuilde XTC-markt

Er werden in XTC-pillen geen vervangende middelen aangetroffen die een direct risico voor de volksgezondheid opleverden. Een mogelijk risico was wel dat gebruikers over zouden stappen naar andere middelen, die in tegenstelling tot XTC, verslavend kunnen zijn zoals GHB, speed of cocaïne. Door middel van een quick-scan onder bezoekers van de test

centra heeft DIMS in kaart gebracht of gebruikers hun gebruik aanpasten aan de langdurig veranderde XTC-markt.

Hieruit kwam naar voren dat maar weinig gebruikers overstapten naar andere middelen. Wel gaf 1 op de 6 ondervraagden aan minder vaak XTC te zijn gaan gebruiken.

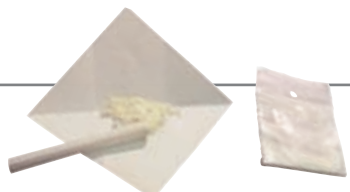
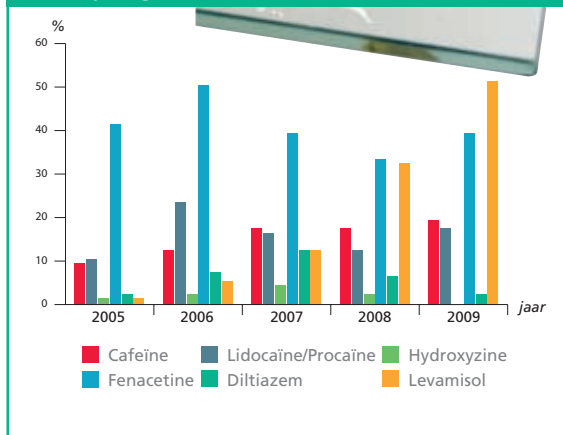
Kijk voor uitgebreide informatie over drugs op
www.trimbos.nl

Cocaïne

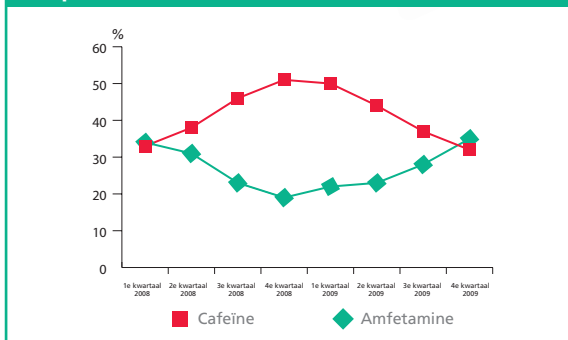
- Ruim 95% van de ingeleverde cocaïne bevatte ook daadwerkelijk cocaïne. Het gemiddelde gehalte aan zuivere cocaïne in de poeders was 49% in 2009. De zuiverheid is daarmee gedaald t.o.v. voorgaande jaren toen het rond de 55% lag.
- Er is een duidelijke verschuiving te zien in de gebruikte versnijdingsmiddelen. Fenacetine wordt net als in voorgaande jaren vaak gebruikt om cocaïne mee te versnijden. Bijna 40% van de onderzochte cocaïne bevatte deze uit de handel genomen pijnstiller. Meest opvallend is de verontrustende stijging van het gebruik van levamisol, (zie ook achterzijde).
- De prijs van cocaïne blijft stabiel. Al jaren is €50 per gram de meest gemelde prijs in Nederland.

Versnijdingsmiddelen in cocaïne

Gemiddelde percentage amfetamine en cafeïne in speed

Speed

- Speed is de straatnaam voor amfetamine en is na XTC en cocaïne de meest gebruikte harddrug in Nederland.

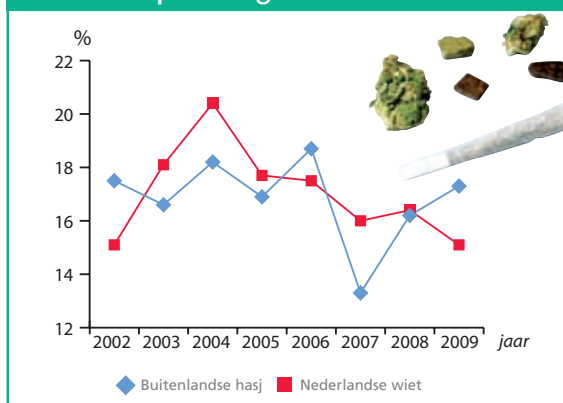
- Speedpoeders bevatten vrijwel altijd amfetamine. Afgelopen jaar bleek ruim 98% van de speedpoeders amfetamine te bevatten.
- Er was een sterke daling zichtbaar in de zuiverheid van speed afgelopen twee jaar. Net als bij XTC wordt deze daling toegeschreven aan het moeilijker te verkrijgen zijn van de belangrijkste grondstof (BMK) voor amfetamine. Bij speed werd het tekort ondervangen door er meer cafeïne aan toe te voegen. Eind 2009 herstelde de markt zich en bevatte speed, net als voorheen, weer gemiddeld zo'n 35% zuivere amfetamine.
- Begin 2009 werd amfetamine in speed soms vervangen door een nieuwe variant: 4-fluoramfetamine. Deze minder potente variant verdween weer bij het aantrekken van de markt in de loop van 2009.

Cannabis

- Tetra-hydrocannabinol (THC) is de belangrijkste werkzame stof in cannabis. De sterkte van cannabisproducten wordt daarom uitgedrukt in het THC-gehalte.
- Na de forse stijging in het begin van het decennium zien we de afgelopen jaren een langzame, gestage daling van het THC-gehalte in Nederlandse wiet (nederwiet) die wordt verkocht in coffeeshops. In 2009 bevatte nederwiet gemiddeld 15% THC. Dit komt overeen met de gemiddelde sterkte in 2002.
- De sterkte van buitenlandse hasj, naast nederwiet de meest gebruikte cannabissoort, lag afgelopen jaar weer op het meerjaren gemiddelde van 17% is daarmee iets sterker dan nederwiet.
- Groot verschil tussen nederwiet en buitenlandse hasj is de concentratie cannabidiol (CBD). Buitenlandse hasj bevat gemiddeld zo'n 5%, terwijl

nederwiet vrijwel geen CBD bevat. CBD vermindert mogelijk de psychische bijwerkingen van THC.

Gemiddeld percentage THC

Colofon

Samenstelling:
Peter van Dijk

Productiebegeleiding:
Linda Groeneveld

Vormgeving:
Ladenius Communicatie BV
Houten

Fotografie:
ANP, Erik den Oude en
www.istock.com

Deze uitgave is te downloaden
op www.trimbos.nl/webwinkel
met artikelnummer AF0967.

©2010, Trimbos-instituut,
Utrecht

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag
worden veeleevoudigd
en/of openbaar gemaakt,
in enige vorm of op enige
wijze, zonder voorafgaande
toestemming van het
Trimbos-instituut.

Incidentenmonitor

Om naast de samenstelling van drugs in Nederland ook zicht te krijgen op aard en omvang van gezondheidsverstoringen als gevolg van druggebruik, werd in 2009 een pilot gehouden waarbij in 4 stedelijke regio's en op grootschalige dance-evenementen drugsincidenten werden geregistreerd. Door koppeling van de gegevens van DIMS met die van de incidentenmonitor kunnen risicovolle ontwikkelingen sneller worden gesignaleerd. Daarnaast wordt de deskundigheid van de deelnemende medische organisaties, zoals ziekenhuizen en ambulancediensten, op het gebied van drugs verbeterd en dienen de gegevens als onderbouwing voor landelijk en lokaal beleid. Meer informatie: Monitor voor drugsincidenten Factsheet 2009. Deze uitgave is te downloaden en te bestellen op www.trimbos.nl.

Risicoschatting levamisol

Cocaïne blijkt in toenemende mate te worden versneden met levamisol. Levamisol is een antikankermedicijn dat het immuunsysteem stimuleert. Vanwege bijwerkingen is het bij de mens in onbruik is geraakt, wel wordt het in de veehouderij toegepast als ontwormingsmiddel. Langdurig gebruik door de mens kan agranulocytose, een ernstige bloedaandoening, veroorzaken. Nadat er uit de Verenigde Staten berichten kwamen over cocaïnegebruikers die agranulocytose ontwikkelden, is er een inventarisatie gedaan van de Nederlandse situatie. Deze is uitgevoerd door het Coördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs (CAM). Het CAM concludeert dat het risico op agranulocytose klein is, maar voor zware gebruikers wel reëel geacht wordt. De adviezen om zware gebruikers en de medische beroepsgroep te informeren zijn door het DIMS overgenomen. Met ingang van 2010 wordt ook de concentratie van levamisol in cocaïne gemeten.

Publicaties DIMS

1. Vogels N., Rigter S., Hoek J., Vogels N., van Dijk J.P. & Niesink R.J.M. De tabaksvrije coffeeshop: gevolgen van de invoering van de rookvrije horeca voor Nederlandse coffeeshops. Utrecht, juli 2009, Trimbos-instituut.
2. Niesink, R.J.M., Rigter, S., Hoek, J., & Den Boer, N. THC-concentraties in wiet, nederwiet en hasj in Nederlandse coffeeshops: 2008-2009. Utrecht, december 2009, Trimbos-instituut.
3. Vogels N., Brunt, TM, Rigter S., van Dijk P., Vervaeke H., Niesink, RJ (2009) Content of ecstasy in The Netherlands: 1993-2008. *Addiction*, Dec 20, 104(12):2057-66.
4. Brunt T.M., Rigter S., Hoek J., Vogels N., van Dijk J.P. & Niesink R.J.M. (2009). An analysis of cocaine powder in the Netherlands: content and health hazards due to adulterants. *Addiction*, 2009 May 05, 104(5):798-805.
5. Niesink, R.J.M. Farmacologische en toxicologische aspecten van gammahydroxyboterzuur (GHB). *Verslaving: tijdschrift voor verslavingsproblematiek*, jaargang 5, no 4, 50-60.

DIMS netwerk

Het DIMS bestaat uit een coördinerend bureau op het Trimbos-instituut, het Delta-Lab en een netwerk van DIMS-deelnemers: BoumanGGZ, Brijder Verslavingszorg, Centrum Maliebaan, Emergis, GGZ Noord-en Midden Limburg, Iriszorg, Jellinek, Mondriaan Zorggroep, Novadic-Kentron, Parnassia, Stichting Adviesburo Drugs, Stichting Mainline, Stichting Trajekt, Tactus en Verslavingszorg Noord-Nederland.

Kwaliteitssystemen

Het DIMS werkt volgens een speciaal voor het DIMS ontwikkeld kwaliteitssysteem, een systeem van Good Testing Practice (GTP). Zowel voor het DIMS-bureau als de DIMS-deelnemers zijn alle procedures, werkwijzen en verantwoordelijkheden vastgelegd in protocollen en richtlijnen. Het onderzoeken van drugs en het informeren van gebruikers gebeurt bij alle DIMS-deelnemers op uniforme wijze. Het DeltaLab, waar alle analyses werden uitgevoerd is CCKL geaccrediteerd.

Verspreiding kennis

Op het gebied van kennis over het voorkomen van (synthetische) drugs levert DIMS zowel nationaal als internationaal een belangrijke bijdrage, onder andere door aanlevering van gegevens aan: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA), Nationale Drug Monitor (NDM), Coördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs (CAM), Drugs Infolijn, Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) en EHBO diensten op grote dansevenementen. Ook is DIMS deelnemer aan het Europese Early Warning System (EWS).